

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 21. juli 2011
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2011-792-1555
Dok.: RAJ41770
+ bilag

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 487 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 6. januar 2011. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karen Jespersen (V).

Lars Barfoed

/

Ole Hasselgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 487 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Vil ministeren give en oversigt over de initiativer (bandepakker og lignende), der er taget i de enkelte ministerier og på tværs af ministerierne siden 2002 for at forebygge utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge mennesker under 30 år?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet udtalelser fra Kulturministeriet, Undervisningsministeriet, Socialministeriet, Integrationsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Skatteministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Kulturministeriet har oplyst følgende:

”I regeringens handlingsplan: En fælles og tryk fremtid - om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge (2009) fremgår det af initiativ nr. 16, at der skal etableres fritidstilbud i ferieperioder i udsatte boligområder i tæt samarbejde med idrætsforeninger i disse områder. Der er afsat i alt 2,8 mio. kr. her til.

DGI er valgt som operatør og gennemfører i 2010-2012 sommerferietilbud i en række udsatte boligområder. Indsatsen sker i form af målrettet støtte til udsatte børn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter samt i etablering af massive idrætstilbud, sport camps mv., når øvrige tilbud lukker ned.

Formålet med fritidstilbuddene er at give de unge muligheder for konstruktive idrætsaktiviteter i sommerferieperioden.

Desuden skal aktiviteterne så vidt muligt også bidrage til på længere sigt at afhjælpe nogle af de problemer, som unge i socialt udsatte områder har. Via det praktiske foreningsarbejde, foreningsdemokratiet og samarbejdet med SSP og foreningsmentorer skal der efter behov arbejdes med at fremme de unges medborgerskab, demokratiske kompetencer og deltagelse i foreninger eller andre positive fællesskaber, herunder også ved at udfordre og rådgive unge, der føler sig uden for eller i opposition til samfundet.

Indsatsen skal afhjælpe problemer i socialt udsatte områder.

Kulturministeriet modtager endelig evaluering af projektet i efteråret 2012.

Dertil kommer, at Kulturministeriet i samarbejde med Socialministeriet har udmøntet i alt 40 mio. kr. i perioden 2005-2008 til idræt for socialt udsatte børn og unge. Den endelige evaluering forventes at foreligge ultimo 2011. Formålet med puljen har dog ikke været kriminalitetsforebyggende, hvorfor puljen ikke er beskrevet nøjere.”

Undervisningsministeriet har oplyst følgende:

”I det følgende er Undervisningsministeriets initiativer i forhold til forebyggelse af kriminalitet og utilpasset adfærd kort beskrevet. I det omfang der er foretaget en undersøgelse eller evaluering af virkningen af initiativerne, er det angivet i forbindelse med beskrivelsen af de enkelte initiativer.

Undervisningsministeriets indsats er koncentreret om at fastholde børn og unge i uddannelse, hvilket har en forebyggende karakter i forhold til bekæmpelsen af kriminalitet. Ved at fastholde børn og unge i uddannelse mindskes risikoen for, at de falder ind i en kriminel løbebane.

Indsatsen kommer blandt andet til udtryk i regeringens målsætninger for 2015 om, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, og at 50 % af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse.

Med henblik på at nå målsætningerne er det alt afgørende, at der på uddannelsesinstitutionerne er et sundt læringsmiljø, at der tages de nødvendige hensyn til særligt udsatte grupper, at fagligheden blandt lærerne er i top, samt at der eksisterer tilstrækkelige praktik- og uddannelsespladser.

På den baggrund arbejdes der på Undervisningsministeriets område med initiativer til blandt andet bekæmpelse af mobning i folkeskolen. Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) har udviklet en antimobbeportal, som tilbyder viden, redskaber og metoder til at skabe trivsel og forebygge og bekæmpe mobning. Endvidere blev det pr. 1. august 2009 lovpligtigt for skolerne at udarbejde et værdiregelsæt, som blandt andet skal indeholde en overordnet antimobbe-strategi. Derudover er der i marts 2010 udstedt en ny bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen, som fokuserer på god trivsel og et godt undervisningsmiljø.

Undervisningsministeriet har endvidere fokus på bogligt svage og socialt udsatte elever, hvoraf en stor del udgøres af tosprogede elever. I 2009 har ministeriet blandt andet indført forsøg med turbodansk i folkeskolen. Turbodansk er intensive forløb med mulighed for at koncentrere undervisningen i korte perioder om læsning. Ministeriet har i 2009 endvidere indført forsøg med undervisningsassistenter i folkeskolen. Undervisningsassistenterne kan yde lektie-

hjælp, give omsorg til sårbare børn samt støtte børn, der har svært ved at følge med i undervisningen. Derudover har ministeriet indført forsøg med erhvervsklasser for skoletrætte unge i 8. og 9. klasse. Erhvervsklasser er en kombination af praktisk arbejde og skolegang.

Der er igangsat en ekstern evaluering for hvert af de tre indsatsområder turbodansk, undervisningsassistenter og erhvervsklasser. Evalueringresultaterne forventes klar til oktober 2011.

I samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Integrationsministeriet er der – foreløbigt for perioden 2008-2011 – nedsat en Tosprogs-Taskforce, som hører under Skolestyrelsen. Tosprogs-Taskforcen samarbejder med 16 folkeskoler i fem udvalgte kommuner om at udvikle kommunale strategier og konkrete handleplaner til skolerne, som målretter indsatsen for at højne fagligheden for tosprogede elever. Erfaringerne skal komme alle skoler og kommuner til gavn. Tosprogs-Taskforcen evalueres af Oxford Research i samarbejde med Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Midtvejsevalueringen af Tosprogs-Taskforcen blev offentliggjort i januar 2011. Evalueringen fokuserer på taskforcens samarbejde med kommuner og skoler og på resultaterne i forhold til indsatsområderne: organisering af undervisningen, dansk som andetsprog og skole-hjem-samarbejde. Evalueringen viser, at Tosprogs-Taskforcen generelt opleves som en kompetent og dygtig samarbejdspartner, der bidrager med faglig viden og hjælp til projektstyring. Indsatserne har været med til at påbegynde en positiv udvikling på skolerne, fx i forhold til at inddrage dansk som andetsprog som en dimension i undervisningen og i forhold til dansk som andetsprogs-lærernes rolle som ressource på skolerne. Evalueringen viser dog også, at samarbejdet med Tosprogs-Taskforcen på nuværende tidspunkt primært har været med til at skabe en bevidsthedsændring på skolerne og endnu kun i mindre grad er slået igennem i lærernes undervisningspraksis.

Med henblik på at styrke folkeskolelærernes faglighed har regeringen sammen med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre gennemført en reform af læreruddannelsen med virkning fra 1. januar 2007. Formålet med reformen er at styrke fagligheden generelt, herunder de pædagogiske fagområder. Særligt med henblik på at styrke lærernes kompetencer i forhold til tosprogede elever er dansk som andet sprog samt specialpædagogik indført som to nye linjefag. Endvidere er undervisning af tosprogede elever nu en del af de obligatoriske pædagogiske fag, ligesom der er indført et nyt fællesfag i kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab.

Endvidere er pædagoguddannelsen i 2007 ændret med henblik på at styrke pædagogernes kompetencer blandt andet i forhold til tosprogede. Desuden er der for perioden 2010-2012 afsat 11 mio. kr. år-

ligt til efteruddannelse i arbejdet med udsatte børn og unge, herunder uddannelse af pædagoger.

På gymnasieområdet har Undervisningsministeriet iværksat et forsøgs- og udviklingsprojekt for 2009-2011 om imødegåelse af negativ social arv i de gymnasiale uddannelser. Forsøget, der har særligt fokus på de elever, hvis forældre ikke selv har en gymnasial uddannelse, vil blive afsluttet med en slutkonference i 2012 med henblik på at sikre størst mulig vidensdeling.

I 2008 er der startet et forsøg med dansk som andetsprog i hf-uddannelsen med henblik på at få flere tosprogede til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Forsøget løber indtil 2012.

Med hensyn til fastholdelse af tosprogede elever i erhvervsuddannelserne har Undervisningsministeriet og Integrationsministeriet som fælles initiativ etableret "Fastholdelseskaravanen", som foreløbigt kører fra 2008 til 2012. Fastholdelseskaravanen består af en række konsulenter fra de to ministerier, som turnerer rundt på erhvervsskolerne for at hjælpe skolerne med at styrke evnen til konflikthåndtering, brug af anerkendende pædagogiske metoder og familiesamarbejde. I den forbindelse er der netop udgivet en håndbog om familiesamarbejde i erhvervsuddannelserne.

Herudover er der i den almene voksenuddannelse i 2009 sat fokus på tosprogede, idet dansk som andetsprog udbygges for tosprogede uden tilstrækkelige danskkundskaber. Desuden er det fra august 2009 muligt at afslutte en almen voksenuddannelse med en almen forberedelseksamen, der sikrer optagelse på den toårige hf-uddannelse. Formålet er at få flere unge voksne til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Undervisningsministeriet har endvidere arbejdet indgående med bekæmpelse af frafald i folkeskolen, i de gymnasiale uddannelser og i erhvervsuddannelserne.

I gymnasieuddannelserne er der pr. 1. januar 2010 afsat midler til unge med særlige behov. Midlerne forvaltes af de enkelte uddannelsesinstitutioner til initiativer i forhold til både særligt gode og særligt svage unge.

I erhvervsuddannelserne har Undervisningsministeriet gennemført en række initiativer i 2007 og 2008. Blandt andet udbydes der nu grundforløbspakker, hvor eleven bliver tilknyttet en lærer og et hold i et forløb, som er lagt i meget faste rammer. Der er desuden indført en obligatorisk kontaktlærerordning for at sikre bedre sammenhæng i elevernes uddannelsesforløb, en mentorordning til frafaldstruede elever, som har brug for særlig voksenkontakt, samt tilbud om social- og psykologisk rådgivning, hvis personlige problemer truer elevens videre uddannelsesforløb.

Endelig har erhvervsskolerne siden 2008 udarbejdet handlingsplaner, der indeholder konkrete mål og strategier for at øge antallet af elever, der gennemfører uddannelsen. Erhvervsskolerne evaluerer og justerer årligt deres handlingsplaner inklusiv målene for øget gennemførelse og offentliggør dem på skolernes hjemmesider. Undervisningsministeriet kan indgå indsatsaftaler med skoler, der ikke har bragt frafaldet tilstrækkeligt ned. Indsatsaftalerne på erhvervsuddannelsesområdet har siden 2008 samlet set medført, at 5 % færre elever afbryder deres uddannelse i begyndelsen af uddannelsen uden at vælge en anden.

Regeringen har sammen med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre iværksat en massiv indsats for flere praktikpladser i private og offentlige virksomheder.

Ved lov nr. 641 af 14. juni 2010 om ændring af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt forskellige andre love blev der gennemført en række ændringer med henblik på at få flere unge til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Loven indebærer, at de 15-17-årige pålægges en pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet i overensstemmelse med deres uddannelsesplan, dog således at kommunen kan fritage en ung for denne pligt efter drøftelse med den unges forældre. Loven udmønter dele af aftalen mellem regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre fra november 2009: Flere unge i uddannelse og job.

Loven medfører endvidere en omlægning og afbureaukratisering af vejledningsindsatsen. Bortfald af krav om vejledning fra 6. klasse muliggør en frigørelse af ressourcer, så der bliver mulighed for at målrette indsatsen mod de unge, der har behov for vejledning. Det skal således arbejdes med uddannelsesplaner for alle elever ved afslutningen af 9. og 10. klasse på frie grundskoler og efterskoler. Samtidig skal den unges uddannelsesparathed vurderes, når den unge søger optagelse på en ungdomsuddannelse. Formålet er at opnå en vurdering af, om den unge har de nødvendige faglige, personlige og sociale kompetencer for at kunne gennemføre en uddannelse. Endvidere er den nuværende mentorordning justeret, så den bliver udstrakt til at gælde i overgangen til alle ungdomsuddannelser og omfatter elever i både 9. og 10. klasse.

Loven skal ses i sammenhæng med Skatteministeriets lov af 11. juni 2010 om ændring af lov om en børnefamilieydelse og forskellige andre love, som medfører en omlægning af børnefamilieydelsen for de 15-17-årige til en ungedydelse. Med lovens vedtagelse er det blevet muligt for kommunalbestyrelsen at udbetale ungedydelsen til den 15-17-årige selv eller tilbageholde ydelsen, hvis den unge og/eller forældrene ikke vil samarbejde om eller respektere den unges pligt til at følge sin uddannelsesplan og være i uddannelse eller i arbejde.

Undervisningsministeriet har i maj 2010 afholdt et seminar om udsatte børn og unge for uddannelsesfolk og rektorer fra fortrinsvis lærer-, pædagog- og socialrådgiveruddannelserne samt fra efter- og videreuddannelserne. Seminaret har medvirket til vidensdeling om emnet og til at sætte fokus på emnet i uddannelserne.

Undervisningsministeriet deltager endvidere sammen med Integrationsministeriet i projektet "Netværket Medborgerskab i skolen", som gennemføres af Ungdomsbyen i samarbejde med DPU og Institut for menneskerettigheder. Formålet med projektet er at etablere et netværk for skoleledere i grundskolen, ungdomsuddannelserne samt voksenuddannelsescentrene til bekæmpelse af ekstremisme og radikalisering. Projektet blev igangsat den 25. august 2010 og skal løbe til 2012.

Endelig har Undervisningsministeriet informeret uddannelsesinstitutionerne om mulighederne for med respekt af tavshedspligtsreglerne at videregive oplysninger om elever fra en skole til en anden, da der har været eksempler på, at bandemedlemmer skifter skole, uden at den afgivende skole har informeret den modtagende skole om den pågældendes forhold."

Socialministeriet har oplyst følgende om initiativer til forebyggelse af utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge:

"Der er i oversigten fokuseret på initiativer, der er målrettet kriminelle unge og ikke bredere forebyggende initiativer.

2002

I 2002 kom regeringens handlingsplan "Stop volden". Handleplanen er udarbejdet i et samarbejde mellem Social- og Justitsministeriet. Handleplanen indeholdt på Socialministeriets område:

- En guide om indsatsen for de kriminelle unge (udsendt sommer 2003).
- Inspirationsmateriale om familiekurser.
- Inspirationsmateriale om arbejdsmarkedsindsats.
- Indskærpelse af syv dages frist for foreløbige handleplaner. Orienteringsskrivelse til kommunerne.
- Konflikthåndtering for 12-15 årige. Der blev igangsat et forsøg i otte kommuner. Ideen er at hjælpe ofrene med at bearbejde deres oplevelser og gerningsmændene til at forstå konsekvenserne af deres handlinger, så disse ikke gentages.

Andre initiativer

- Der blev som led i satspuljeaftalen for 2001 afsat i alt 15 mio. kr. til udvikling af behandlingstilbud til utilpassede unge. Mid-

lerne blev udmøntet i nedennævnte fire metodeudviklingsprojekter om indsatsen for udfordrende unge, som gik i gang i 2002 og 2003.

1. København – uddannelse af personale til kvalificering af indsatsen overfor kriminelle unge.
2. Fyn-projektet (udredning af den unge). Bedre udredning af unge med henblik på at identificere behov og styrke visitationen.
3. Dokumentations og effekt projekt, Frederiksborg Amt.
4. MST (Multisystemisk Terapi) Århus Amt. Mårettet indsats mod at styrke den unges relationer til familie, skole, fritidsliv mv.

2003

- Aldersgrænsen for anbringelse på en sikret afdeling blev nedsat fra 15 til 12 år. Baggrunden for dette var, at der for unge under 15 år kan være behov for fastholdelse som led i en langsigtet plan. Det skulle derfor være muligt at tvangsfjerne den unge og fastholde den unge, også i et sikret regi, når det er nødvendigt. Aldersgrænsen blev ændret med bekendtgørelse nr. 399 af 27. maj 2004 om ændring af bekendtgørelse om magtanvendelse m.v. i døgninstitutioner for børn og unge i opholdssteder for børn og unge for flere end fire personer. Bekendtgørelsen trådte i kraft 1. juli 2004.
- Voldelige unge (og øvrige unge) skulle væk fra arresthuse og fængsler gennem oprettelse af særlige sikrede pladser. Nye regler om særligt sikrede pladser på sikrede afdelinger. Ændret med bekendtgørelse nr. 1309 af 14. december 2004 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Bekendtgørelsen trådte i kraft 1. januar 2005.

2006

- I samarbejde med Beskæftigelsesministeriet og Kriminalforsorgen blev "Projekt God Løsladelse" igangsat på grundlag af en række undersøgelser og i forlængelse af en skærpelse af pligten til at koordinere handleplaner (servicelovens § 141). Projektets overordnede formål var at udvikle og støtte implementeringen af den lovgivningsmæssige forpligtelse for fængsler og kommuner til at samarbejde om og koordinere handleplaner, med henblik på at skabe sammenhæng i indsatsen ved overgangen fra fængsel til frihed. Socialministeriet bidrog til projektet med 600.000 kr.
- Der blev mulighed for at anvende forældrepålæg og trække i børnefamilieydelsen bl.a. med henblik på at forebygge kriminalitet blandt 12-17 årige børn og unge, jf. lov nr. 289 af 7. april 2006 om ændring af lov om social service og lov om en børnefamilieydelse. Loven trådte i kraft 1. juli 2006.

- Som led i boligaftalerne 2005 og 2006 afsatte regeringen en pulje i Landsbyggefonden på 2,2 mia. kr. i perioden 2006 – 2010 til sociale og forebyggende indsatser i udsatte boligområder. Midlerne er fordelt på baggrund af helhedsplaner for de enkelte boligområder. Kriminalitetsbekæmpelse blandt børn og unge er ét af de områder, pengene kan anvendes til. Indsatser for børn og unge med kriminalitetsforebyggende sigte er et centralt tema. Der arbejdes for at forbedre de unges muligheder for at opnå beskæftigelse, uddannelse og en mere meningsfuld hverdag via en række forskellige initiativer.

2007

- Ved lov nr. 545 af 6. juni 2007 om ændring af lov om social service (Styrkelse af ungdomssanktionen og undersøgelser af person og opholdsrum på sikrede institutioner) blev indholdet i ungdomssanktionen styrket. Loven medførte, at unge får ret til en koordinator, unge og forældre inddrages gennem afholdelse af netværksmøder og fokus på uddannelse og beskæftigelse skærpes. Loven trådte i kraft 1. august 2007.
- Dokumentationsprojekt vedr. indsatsen over for kriminelle unge. Som led i styrkelse af ungdomssanktionen blev der igangsat et arbejde med at udvikle redskaber, der kan dokumentere indsatsen over for kriminelle unge. Der er afsat 5,4 mio. kr. til forsøgsprojektet, som afsluttes i 2013.

2009

- Skærpelse af forældreplæg og indførelse af ungeplæg. Reglerne om forældreplæg blev skærpet således, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreplæg, når der er risiko for, at et barns eller en ungs udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar. Samtidig blev der indført ungeplæg, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at meddele et barn eller en ung i alderen 12-17 år et ungeplæg, når barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare, og når det vurderes, at et frivilligt samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren om støtte ikke er tilstrækkeligt til at afhjælpe barnets eller den unges problemer. Lov nr. 317 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service (Skærpelse af reglerne om forældreplæg og indførelse af ungeplæg). Loven trådte i kraft d. 1. juli 2009.
- Der blev som led i satspuljeaftalen for 2009 i alt afsat 56 mio. kr. til forsøg med MultifunC. MultifunC er et intensivt døgnbehandlingstilbud, som retter sig mod 14-18-årige udadreagerende unge, herunder kriminelle unge.

- Til udbredelse af forældreprogrammer blev der som led i satspuljeaftalen for 2009 afsat 40 mio. kr. Forældreprogrammer er systematiske behandlingsprogrammer, hvor forældre blandt andet lærer at sætte grænser for deres børn, herunder MTFC (Multidimensional Treatment Foster Care), PMT (Parent Management Training) og De Utrolige År.
- I satspuljeaftalen for 2009 blev der afsat 44,9 mio. kr. til en Styrket social og forebyggende indsats i udsatte boligområder, som er et fireårigt udviklingsprojekt i seks kommuner. Målet er at udvikle og dokumentere effektfulde metoder til den boligsoziale indsats over for børn og unge med uacceptabel adfærd i problemramte boligområder. På kortere sigt skal der skabes tryghed og gradvist færre problemramte boligområder, og på lidt længere sigt skal indsatsen medvirke til, at væsentligt flere unge fra de udsatte boligområder kommer i gang med uddannelse eller passer den, de er i gang med.

2010

I oktober 2009 blev regeringens udspil om ”Mere konsekvens, opfølgning og omsorg – en markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet” offentliggjort. Formålet med udspillet var at styrke indsatsen over for kriminalitetstruede børn og unge. På Socialministeriets område medførte udspillet en række centrale initiativer og to lovforslag.

Centrale initiativer

- Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev der afsat 5 mio. kr. til tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Initiativet medfører, at der udarbejdes redskaber til tidlig identifikation af og målrettet indsats over for børn og unge med høj kriminalitetsrisiko.
- I satspuljeaftalen for 2010 blev afsat 137,5 mio. kr. til en Helhedsorienteret gadeplansindsats i udsatte bykvarterer. Indsatsen er sat i værk i 17 uro- og kriminalitetsplagede boligområder i 12 kommuner og består af nye initiativer til kriminalitetsbekæmpelse. Aktiviteterne er et supplement til de eksisterende lokale indsatser og omfatter bl.a. gadeplansmedarbejdere, mentorordninger og forebyggende indsatser som fritidsaktiviteter og formidling af fritidsjob. Flere steder er etableret en vejlednings- og oplysningsindsats for forældre med behov.
- Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev der afsat 4 mio. kr. til øget anvendelse af forebyggende familierådgivning og -netværksmøder. Der iværksættes en øget informationsindsats med henblik på at udbrede de gode erfaringer med familierådslagning og -netværksmøder.
- Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev der afsat 3 mio. kr. om året til anvendelse af kognitive programmer som standardtilbud

i de sikrede afdelinger og tilknyttede åbne afdelinger. Unge på sikrede afdelinger eller tilknyttede åbne afdelinger skal tilbydes efterprøvede kognitive behandlingsprogrammer, f.eks. programmer i vredeshåndtering.

- Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev der afsat 1 mio. kr. om året med henblik på at styrke kompetencerne hos de instanser, der møder de kriminelle unge. De instanser, der møder de kriminelle børn og unge, skal sikres de nødvendige kompetencer, herunder via adgang til den fornødne faglige ekspertbistand. Initiativet indebærer, at der oprettes kompetencecentre på de sikrede afdelinger.
- Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev der afsat 3,3 mio. kr. i 2010 og 3,4 mio. kr. i de efterfølgende år til styrket indsats i perioden i varetægt eller varetægtssurrogat. Unge misbrugere på sikrede afdelinger skal tilbydes et forbehandlingsprogram mod misbrug.

Lovændringer

Som led i satspuljeaftalen for 2010 blev indsatsen styrket med lov nr. 551 af 26. maj 2010 om ændring af lov om social service (Styrkelse af indsatsen over for kriminalitetstruede børn og unge). Loven trådte i kraft 1. juli 2010 og indeholder følgende bestemmelser:

- Gennemgang af kommunernes indsats. For at sikre, at kommunerne sætter hurtigt, konsekvent og tilstrækkeligt ind, når unge begår kriminalitet, skal Ankestyrelsen følge indsatsen i 300 konkrete sager årligt i en 3-årig periode. Hvis kommunens indsats ikke er god nok, kan Ankestyrelsen gå ind i sagen.
- Opkvalificering af kommunernes indsats. Kommunerne får i en 3-årig periode øget adgang til rådgivning og vejledning om indsatser til at forebygge kriminalitet via en styrkelse af Videns- og specialrådgivningsorganisationen VISO.
- Kommunale planer for indsatsen. Kommunerne skal som led i den sammenhængende børnepolitik lave en plan for indsatsen mod ungdomskriminalitet i en 3-årig periode.
- Tilbud om udslusning og opfølgende støtte i forhold til løsladte unge. Unge, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat, skal i forbindelse med udslusningen have et tilbud om fx en fast kontaktperson, mentor eller om uddannelse
- Screening af unge på sikrede institutioner. Alle unge på sikrede institutioner screenes med henblik på at afdække psykiatriske problemer, så der hurtigere og mere effektivt kan sættes ind med relevant behandling.

- Tilbageholdelse på anbringelsessteder. Der indføres mulighed for at tilbageholde børn og unge i 14 dage i starten af en anbringelse på døgninstitutioner og opholdssteder.
- Der indføres en ny type institutioner. Delvist lukkede institutioner med øget mulighed for tilbage- og fastholdelse. Den socialpædagogiske indsats skal være struktureret og intensiv.

Som led i finanslovsaftalen for 2010 blev reaktionsmulighederne skærpet med lov nr. 627 af 11. juni 2010 om ændring af lov om sociale service (Skærpelse af reaktionsmulighederne over for kriminalitetstruede børn og unge). Loven trådte i kraft 1. juli 2010 og indeholder følgende bestemmelser:

- Der blev givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen i tilknytning til en afgørelse om ungepålæg kan træffe afgørelse om elektronisk overvågning (fodlænke).
- Der blev indført mulighed for, at politiet kan bistå kommunerne i håndhævelsen af visse ungepålæg.
- Kriterierne for anbringelse på sikrede afdelinger blev lempet, således at sikrede afdelinger kan anvendes, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet.
- Med henblik på at tilskynde kommunerne til at styrke den forebyggende og tidlige indsats, blev der indført egenbetaling, så kommunen skal betale en fast takst, når unge fra kommunen opholder sig på sikrede afdelinger eller på Kriminalforsorgens institutioner.

Som led i finanslovsaftalen blev bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet ændret, således at:

- Det tydeliggøres, at kommunerne skal udarbejde en § 50 børnefaglig undersøgelse og en handleplan for unge i varetægt.
- Den maksimale periode, hvor unge under 14 år må opholde sig på en sikret afdeling, udvides fra 6 til 9 måneder.

Andre initiativer

- Inspirationskatalog med henblik på forebyggelse af kriminalitet blandt unge under 15 år fra etniske minoriteter. Inspirationskataloget bygger på projekter, som er evaluerede og har vist sig at have en virkning.
- Med boligaftalen fra oktober 2010 videreføres Landsbyggefondens støtte til en boligsocial indsats i 2011-2014. Der lægges bl.a. særlig vægt på at skabe trygge og stimulerende opvækstvilkår for børn og unge og på at etablere gode fritidstilbud.

2011

- Som led i satspuljeaftalen for 2011 blev der permanent afsat 5 mio. kr. om året til styrkelse af undervisningen på sikrede afdelinger, således at også unge over den undervisningspligtige alder undervises til og med 10. klasse.
- Projektet den gode løsladelse, som blev igangsat i 2006 dannede grundlag for en række anbefalinger til Kriminalforsorgen og kommuner om god løsladelse (Køreplan for god løsladelse). Som led i satspuljeaftalen for 2011 blev der afsat 1,5 mio. kr. til at køreplanen for god løsladelse, som er forankret og udmøntes af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Den gode løsladelse indgår også i Den nationale Hjemløsestrategi, hvor 7 af de 8 strategikommuner arbejder med målsætningen om at løsladelse fra fængsler eller udskrivning fra behandlingstilbud eller sygehus bør forudsætte, at der er en løsning på boligsituationen.
- Det strategiske samarbejde mellem staten og de 17 kommuner med ghettoområder understøttes. Støtten kan bl.a. gå til forældreprogrammer eller til at etablere kultur- og fritidstilbud. Der blev endvidere afsat midler til tv overvågning på offentlige arealer i tilknytning til udsatte almene boligområder.”

Socialministeriet har oplyst følgende om virkningen af de iværksatte initiativer:

”1. Evaluering af familierådslagning i 2003

En landsdækkende evaluering af det danske forsøg med familierådslagning viser, at den udvidede familie ofte er villig til at medvirke, at familiens ressourcer bliver anvendt, men ikke altid er tilstrækkelige til at afhjælpe problemet, og at det ikke er muligt at sige noget om familierådslagnings effekt på langt sigt endnu. Der, hvor familierådslagningen har haft størst effekt, er i forhold til samspillet mellem familie og forvaltning, hvor familierådslagningen giver større ligeværdighed.

2. Evaluering af ungdomssanktionen i 2005

Indholdet i ungdomssanktionen blev evalueret af SFI (Socialforskningsinstituttet, nu Det nationale forskningscenter for velfærd) i 2005.

Evalueringen viser, at det er svært at få etableret en sammenhæng i indholdet i de tre faser, hvor fase et foregår i en sikret afdeling, fase to i en åben institution og fase tre i ambulante regi. Opdelingen i 3 faser medfører, at forskellige aktører varetager hver deres fase. Kommunen, som skulle være garant for sammenhængen, mangler ofte erfaringer og viden på området. De udredninger og handleplaner, som skulle sikre indholdet og sammenhængen i faserne, udarbejdes ikke systematisk og er ofte mangelfulde. Hertil kommer, at

de unge og deres forældre sjældent inddrages i udarbejdelsen af handleplanen, sådan som der er lagt op til i loven.

De mangelfulde udredninger og handleplaner medfører, at den efterfølgende socialpædagogiske indsats ikke altid tilgodeser den enkelte unges behov for støtte og behandling, samt at sammenhængen i de 3 faser ikke etableres. Hertil kommer, at det socialpædagogiske personale på de enkelte afdelinger ofte mangler en fælles opfattelse af, hvordan de unge skal behandles. Indsatsen i fase 3 er meget forskelligartet, og der synes behov for at stramme på indsatsen i denne fase. For den unge medfører den manglende inddragelse ofte en negativ holdning til ungdomssanktionen, således at de bliver medspillere i stedet for medspillere.

3. Evaluering af fire metodeudviklingsprojekter i 2006

De fire metodeudviklingsprojekter, som blev sat i gang i 2003, er blevet evalueret i 2006. Evalueringen viste at:

1) MST (Multisystemisk terapi) i Danmark

Projektet rammer den inden for puljen definerede målgruppe og vurderes at være et relevant ambulant behandlingstilbud, der formår at reducere utilpassede unges kriminalitet og misbrug, sikre deres skolegang eller erhverv og tilknytning til hjemmet. Med projektet er der implementeret en ny behandlingsmetode, hvis langsigtede effekt for målgruppen dog nødvendiggør yderligere evalueringer på senere tidspunkter.

2) Metodeudviklingsprojektet i København

Projektet henvender sig primært til medarbejdere, der arbejder med unge i ungdomssanktionens to første faser og rammer derfor kun indirekte den for puljen definerede målgruppe. Samtidig formår projektet ikke at anvise nye veje i behandlingsarbejdet med målgruppen – nok opkvalificeres arbejdet med målgruppen i Københavns Kommune, men det medfører ikke en fornyelse af behandlingsarbejdet.

3) Ny Start

Det samme gælder for projekt Ny Start, der lider under, at væsentlige dele af de tilsigtede handlinger ikke er gennemført og at centrale betingelser for gennemførelse af projektet ikke er til stede. Der kan derfor ikke dokumenteres resultater for målgruppen – kun de i projektet involverede professionelle instruktører, der arbejder med de unge, synes at have opnået en forhøjelse af deres interventionskompetencer.

4) Projekt Fokus

Projektet har fra start været defineret som et forsknings- og afdækningsprojekt og kan derfor ikke evalueres som et metodeudviklingsprojekt. Projektet omhandler den definerede målgruppe og bidrager med øget viden om indsatsen på og anvendelsen af de sikrede institutioner.

4. Evaluering af konfliktmægling for 12-15 årige i 2006

Evalueringen viser, at resultatet af mæglingerne generelt er, at ud af de vurderede sager har flertallet af sagerne haft en positiv effekt på målgruppen, da sagerne ikke er genopstået, og da der ikke efterfølgende har været set og hørt om nogen konflikter blandt de involverede parter.

Konklusionen er, at projektet har været med til at afholde de unge fra destruktiv adfærd og styrke dem i følelsen af at kunne handle over for eget liv.

5. Evalueringen af forældre- og ungepålæg i 2007

Forældre- og ungepålægget blev evalueret i 2007. Evalueringen bar præg af, at forældre- og ungepålægget var en ny foranstaltning i kommunerne, som kommunerne endnu ikke havde implementeret fuldt ud.

Der er igangsat en effektorienteret evaluering af både forældre- og ungepålæg, som afsluttes i april 2011.

6. Evaluering af etablering af særligt sikrede afdelinger og ned-sættelsen af aldersgrænsen fra 15 til 12 år på sikrede afdelinger i 2009

Evalueringen omfatter to forhold:

- Anvendelse af de sikrede institutioner til unge mellem 12-14 år.
- Anvendelsen af de særligt sikrede afdelinger.

I forhold til de 12-14 årige viser evalueringen:

- I perioden 2004-2007 blev der anbragt 43 12-14 årige på sikrede institutioner. Det er en stigning i forhold til de tidligere tre år, men samtidig skal det tages i betragtning, at der også er sket en stigning i det samlede antal unge i aldersgruppen. Der er også i perioden 2004-2007 i forhold til de foregående tre år sket en klar stigning i antallet af kommuner, der benytter sig af muligheden for at anbringe 12-14 årige på sikret institution. De kommunale sagsbehandlere og ledere giver udtryk for, at de nye regler med sænkning af aldersgrænsen for dispensation mærkbart har smidiggjort sagsbehandlingen i forbindelse med anbringelserne.
- Det kan være nødvendigt at fastholde unge i alderen 12-14 år, så der kan foretages en pædagogisk observation. Der er dog stor skepsis over for at anbringe de helt unge sammen med ældre, mere hærdede kriminelle, og der peges som følge heraf på behov for, at der etableres særlige løsninger målrettet de helt unge.

For så vidt angår særligt sikrede afdelinger viser evalueringen:

- I alt har 104 unge været anbragt på en særligt sikret afdeling i perioden 1. januar 2005 til 1. september 2007. Flere af disse

unge har været anbragt på særligt sikret afdeling mere end én gang.

- Blandt de interviewede repræsentanter fra kommunale myndigheder og sikrede institutioner samt fagpersoner i et auditpanel er der enighed om, at de særligt sikrede afdelinger har deres berettigelse, idet alternativet til anbringelse på særligt sikret afdeling er placering i arrest.

7. Effektevaluering af forældreprogrammer iværksættes i 2011

Der iværksættes i 2011 danske forskningsstudier vedr. effekten af MST (Multisystemisk Terapi), MTFC (Multidimensional Treatment Foster Care) og PMT (Parent Management Training).

8. Evaluering af ændringerne i ungdomssanktionen i 2007 afsluttes i 2012

Styrkelsen af ungdomssanktionen, der trådte i kraft 1. august 2007 bliver evalueret. Evalueringen afsluttes i februar 2012.

9. Dokumentation af effekten af indsatsen over for kriminelle unge afsluttes i 2013

Et forsøgsprojekt med at dokumentere effekten af ungdomssanktionen og indsatsen over for andre kriminelle unge i sociale anbringelsessteder er igangsat. Forsøget afsluttes i 2013.

10. Evaluering af delvist lukkede institutioner i 2013

Delvist lukkede institutioner skal evalueres i 2013. Evalueringen skal bl.a. afdække effekten, herunder hvilken målgruppe den nye institutionstype har bedst effekt over for, samt indholdet af den pædagogiske behandling, der gives i den nye institutionstype.

11. Forskningsstudie vedr. effekt af MultifunC iværksættes i 2012 og afsluttes i 2016

Der iværksættes et dansk forskningsstudie vedr. effekten af MultifunC behandlingen i Danmark i 2012.

12. Evaluering af landsbygefondens midler til en boligsocial indsats afsluttes i 2016

De boligsociale indsatser finansieret af Landsbygefondens midler til en social og forebyggende indsats i udsatte boligområder evalueres af SFI og Rambøll. Resultatet af evalueringen vil være færdig i 2016. Derudover fokuserer Center for Boligsocial Udvikling på at identificere indsatser, der har effekt i forhold til f. eks. at nedbringe og forebygge kriminalitet.

13. Styrket social og forebyggende indsats

Som et udviklingsprojekt følges indsatserne i de seks kommuner, der deltager i forsøget, tæt af Deloitte. Konsulenterne yder bistand i udviklingsarbejdet og effektevaluerer forsøgsindsatserne. Der er endnu ikke resultater af evalueringen.”

Integrationsministeriet har oplyst følgende:

”1) Indledning

Integrationsministeriets indsats på det kriminalpræventive område foregår fortrinsvis i form af økonomisk støtte til lokale, kriminalpræventive projekter med midler fra satspuljen.

I forbindelse med satspuljeforligene i 2009 og 2010 fik ministeriet tildelt midler til etableringen af to nye puljer, som bl.a. har et kriminalpræventivt sigte. Det drejer sig om puljerne: ”Partnerskaber om unge” samt ”Integrations- og kriminalpræventiv indsats overfor nydanske unge i udsatte boligområder”. Ved udmøntningen af disse to puljer fokuserer ministeriet i særlig grad på at sikre en samordning og tværfagligt samarbejde mellem de ofte mange lokale aktører, der arbejder på det kriminalpræventive område (afsnit 2).

I forbindelse med tidligere satspuljeforlig har ministeriet endvidere fået midler til etablering af en kriminalpræventiv indsats målrettet udsatte nydanske unge i udsatte boligområder og forældreinddragelse af nydanske forældre (afsnit 3).

Endelig har ministeriet på det seneste igangsat en forebyggende indsat over for polarisering og ekstremisme (afsnit 4).

2) Kriminalpræventiv indsats med midler fra to nye puljer – samordning og tværfagligt samarbejde på lokalt niveau

Integrationsministeriets indsats på det kriminalpræventive område foregår fortrinsvis i form af økonomisk støtte til kriminalpræventive projekter, som bl.a. udføres af kommuner, skoler og boligforeninger.

Indsatsen i forhold til de udsatte familier er ofte karakteriseret ved, at en række forvaltninger og myndigheder er inddraget i arbejdet. Dette kræver en betydelig grad af koordination og rejser spørgsmålet om, hvordan en sådan koordination bedst kan sikres.

Integrationsministeriet forsøger at tilvejebringe løsninger på denne udfordring, dels i et tæt samarbejde med lokale aktører omkring udmøntningen af midler fra to nye puljer: ”Partnerskaber om unge” samt ”Integrations- og kriminalpræventiv indsats overfor nydanske unge i udsatte boligområder”, dels gennem koordination med andre fagministerier.

Partnerskaber om ungestrategier

Der er som led i udmøntningen af satspuljen for 2009 afsat i alt 40,5 mio. kr. i årene 2009-2012 til etablering af partnerskaber om ungestrategier, som skal sikre en koordineret generel indsats og et tæt tværfagligt samarbejde på tværs af forvaltningerne i kommunen med inddragelse af lokale aktører. Integrationsministeriet indgår 4-årige partnerskabsaftaler med 6 udvalgte kommuner.

Partnerskabsaftalen gives som bindende tilsagn for 2 år med mulighed for forlængelse af yderligere 2 år betinget af, at kommunen lever op til bestemte resultatmål. Fredensborg, Albertslund, Odense, Holstebro, Hvidovre og Slagelse er udvalgt som partnerskabskommuner. Flere af disse kommuner har peget på de kriminelle unge som en vigtig målgruppe for partnerskabsinitiativet.

Kommunerne modtager under projektperioden bistand til faglig sparring, udvikling og udmøntning af den tværfaglige handlingsplan, løbende evaluering af indsatsen og effektmåling af de opstillede mål samt støtte til igangsættelse af udvalgte aktiviteter under handlingsplanen. Der ydes som udgangspunkt maksimalt 6 mio. kr. pr. partnerskabsaftale.

Integrations- og kriminalpræventiv indsats overfor nydanske unge i udsatte boligområder

Som led i udmøntningen af satspuljereguleringen for 2009 er der for årene 2010-2013 afsat 32 mio. kr. til integrations- og kriminalpræventiv indsats overfor nydanske børn og unge i udsatte boligområder.

På den baggrund har Integrationsministeriet i 2010 bevilliget i alt 30,5 mio. kr. til pilotforsøg med såkaldte hotspot-projekter. Med forsøgene ønsker ministeriet, i tråd med Ungdomskommissionens anbefalinger, at styrke den lokale indsats på gadeplan over for især unge nydanskere, som er på vej ud i kriminalitet. Samtidig ønsker ministeriet at søge nye veje til en effektiv indsats over for denne gruppe unge.

Forsøgene, der løber over fire år, skal foregå i udsatte boligområder med en høj andel af nydanske beboere og kriminalitets- og tryghedsproblemer:

- Munkebo og Skovparken i Kolding Kommune
- Brøndby Strand i Brøndby Kommune
- Viby Syd i Aarhus Kommune
- Løvvangen i Aalborg Kommune (Nørresundby)
- Nørremarken i Vejle Kommune
- Højvangen i Skanderborg Kommune
- Blågårds Plads og Haraldsgade i Københavns Kommune

Forsøgene er især inspireret af hollandske erfaringer, hvor der i problemområder (såkaldte hotspots) gøres en meget synlig gadeplansindsats mod kriminalitetstruede unge. Et væsentligt element i de danske hotspot-projekter er, at gadeplansindsatsen går hånd i hånd med en styrket social indsats. Det kan for eksempel være ved at øge fritidstilbuddene i et område, øge samarbejdet med jobcentre og lave forskellige uddannelses tiltag.

3) Kriminalpræventiv indsats med midler fra eksisterende puljer

Kriminalitetsforebyggelse i udsatte boligområder

Udsatte boligområder er karakteriseret ved en høj andel af ressourcetsvage beboere, hvilket bevirker, at en del unge vokser op med perifer tilknytning til skolesystemet, med et manglende fritidsliv og uden fritidsjob. Dermed opstår der risiko for, at disse unge tilbringer meget tid på gaden og involveres i kriminalitet. På den baggrund valgte satspuljepartierne i forbindelse med satspuljeaftalen for 2005 og 2006 at afsætte 74 mio. kr. til integration af børn og unge, forsøg med belastede skoler og forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder. De afsatte midler er indtil videre brugt til at yde støtte til over 80 projekter. Det drejer sig om a) fritidsjobsprojekter, b) projekter om forældresamarbejde, c) heldags-skoler og d) fritidsaktiviteter m.m.

a) Fritidsjobsprojekter

Ministeriet har støttet projekter om fritidsjob. Disse projekter giver nydanske unge mulighed for at bruge deres fritid på en fornuftig måde og forbedre deres økonomi. Begge elementer har en kriminalpræventiv effekt. Et godt eksempel herpå er Brøndby Idrætsforenings projekt ”Fra bænken til banen”, som har skabt flere hundrede fritidsjobs til nydanske unge.

b) Forældresamarbejde

Forældresamarbejde er en af de højeste prioriteter i ministeriets indsats på det kriminalpræventive område. Ministeriet har støttet en række skoler, som har gennemført projekter, hvis formål har været at styrke forældresamarbejde. Som eksempler herpå kan man nævne projektet ”Skolen i familien – Familien i skolen” (Brønshøj Skole) og ”Familielasser for børn med anden etnisk baggrund end dansk” (Blågårdsskolen på Nørrebro).

c) Forsøg med heldagsskoler

Integrationsministeriet har ydet støtte til forsøg med heldagsskoler i Odense og Københavns Kommune med henholdsvis 7,5 mio. kr. og 6,6 mio. kr. Det centrale mål med heldagsskolerne er at sikre, at skolernes mange tosprogede elever bliver bedre til dansk og opnår bedre muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Heldagsskolen sigter mod at skabe sammenhæng i elevernes hverdag, hvor fritidsliv bliver tænkt sammen med skoledagen. Foreløbige resultater viser, at det øgede timetal giver mulighed for at styrke de tosprogede elevers danskundskaber, herunder læse- og skrivefærdigheder, at heldagsskolen danner ramme for et bedre skole-hjem samarbejde med nydanske forældre, og at heldagsskolen udgør en potentiel kobling til fritids- og foreningslivet, herunder lektiehjælp, for elever som ellers ville gå i skolefritidsordningen eller deltage i andre sports- og fritidsaktiviteter.

d) Fritidsaktiviteter

Projekter, som går ud på at styrke nydanske børn og unges fritidsliv, har også vist sig at være effektive – også i forhold til det kriminalpræventive arbejde. Nydanskernes deltagelse i idrætslivet er et af de største indsatsområder. Projekter som GAM3 (udføres i for-

eningen Urban Sport Organisations regi og omfatter street basketball, dans, hip hop) og Get2sport (Danmark Idræts-Forbunds projekt i de mest udsatte boligområder) har haft stor succes med at styrke nydanskernes deltagelse i idrætsforeninger.

Styrket forældreinddragelse af nydanske forældre i grundskolen

Som del af udmøntningen af satspuljeaftalen for 2008 er der afsat i alt 56 mio. kr. i årene 2008-2011 til at styrke forældreinddragelsen af nydanske forældre i grundskolen. Initiativet består af en tostrengt indsats: a) metodeudvikling og b) en skolehjemvejleder-indsats.

a) Metodeudvikling af skole-hjem samarbejdet med nydanske forældre

Ministeriet yder støtte til udvikling og afprøvning af nye tilgange til skole-hjem samarbejdet med nydanske forældre, herunder f.eks. tilbud om særlige læringsforløb og familiekurser for nydanske forældre. Der er 6 mio. kr. til rådighed årligt i perioden 2008-2011.

b) Etablering af skole-hjemvejledere på udvalgte skoler med mange tosprogede elever

Ministeriet støtter etablering af skole-hjemvejledere på udvalgte skoler. Skole-hjemvejlederen er en ressourceperson, der kan vejlede og støtte kolleger, ledelse og forældre på skolen om skole-hjem samarbejdet med nydanske forældre. Der er 8 mio. kr. til rådighed årligt i 2008 – 2011 til etablering af skole-hjemvejlederordninger. Det forventes, at der kan etableres i alt cirka 100 deltidsstillinger på landsplan i perioden.

4) Forebyggende indsats overfor polarisering og ekstremisme

Modelkommuneaftalen

Som en del af Integrationsministeriets arbejde om forebyggelse af polarisering og ekstremisme indgik Integrationsministeriet den 25. maj 2010 en Modelkommuneaftale med Odense Kommune. Aftalen fokuserer overordnet på 3 indsatsområder:

- 1) Udvikling af en systematisk kortlægning af problemer med polarisering og ekstremisme i kommunen
- 2) Udvikling af en helhedsorienteret indsats for at forebygge, imødegå og håndtere problemer med polarisering og ekstremisme

- 3) Evaluering og erfaringsudveksling med andre kommuner

Integrationsministeriet arbejder tæt sammen med Odense Kommune om at udvikle et værktøj, der kan kortlægge og afdække udfordringerne med ekstremisme og polarisering. Værktøjet skal på sigt kunne anvendes i andre kommuner og dermed sikre et vidensgrundlag for indsatsen i skoledistrikter, boligområder o.lign. Omdrejningspunktet for dette værktøj er en undersøgelse baseret på spørgsmål til medarbejdere med borger- og ungekontakt; for eksempel medarbejdere i SSP eller lærere på uddannelsessteder.

Skræddersyede kurser

Integrationsministeriet har siden februar 2010 i samarbejde med PET afholdt 4 skræddersyede kurser for udvalgte kommunale medarbejdere. De skræddersyede kurser er en del af en strategi, hvor kommuner og regioner opfordres og uddannes til at etablere faglige ekspertgrupper, hvor få medarbejdere er klædt på til at imødekomme og handle på eventuelle udfordringer med unge, der udviser en form for bekymrende adfærd.

De skræddersyede kurser har indtil videre været afholdt for Odense Kommune, Midt- og Vestjyllands politikreds, Nordjyllands politikreds og Syd- og Sønderjyllands politikreds. Målsætningen er, at der med udgangen af 2011 er afholdt skræddersyede kurser for alle landets politikredse.”

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende om initiativer til forebyggelse af utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge:

”På Beskæftigelsesministeriets områder kan det nævnes, at der siden 2002 er taget følgende initiativer, der tager sigte på at forebygge utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge mennesker under 30 år:

Virksomhedspraktik til særlig udsatte unge under 18 år (2005)

I 2005 blev lov om en aktiv beskæftigelsesindsats ændret, således at det blev muligt for kommunerne at give særligt udsatte og truede unge under 18 år, der i forvejen er omfattet af indsatsen for truede unge efter lov om social service, tilbud om virksomhedspraktik med tilhørende godtgørelse. Det er en forudsætning for tilbud om virksomhedspraktik, at de sædvanlige tilbud efter lov om social service har vist sig at være utilstrækkelige.

Baggrunden for lovændringen var erfaringer fra indsatsen for unge kriminelle under 18 år fra projekt »Spydspidsen« i Københavns Kommune.

Ungeaftalen om ”Flere unge i uddannelse og job” (2009)

Regeringen indgik i november 2009 en aftale om ”Flere unge i uddannelse og job” med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre. Ungeaftalen har ikke som sådan haft sigte på forebyggelse af kriminalitet eller bande-aktiviteter. Men alt andet lige vil uddannelse og job mindske risikoen for marginalisering, som i sidste ende i værste fald kan medføre, at de unge kommer ud i kriminelle miljøer.

Initiativerne i ungeaftalen skal sikre, at de unge ikke overlades til sig selv, men i stedet kommer i uddannelse, job eller aktive tilbud. Det vil bidrage positivt til at holde de unge væk fra kriminelle miljøer. Unge-aftalen sætter ind over en bred kam, og i forhold til en forebyggende indsats kan fx nævnes:

- **Fritidsjob-initiativet**, som blandt andet bidrager til at holde unge kriminalitetstruede drenge væk fra gaderne og dermed

mindske sandsynligheden for, at de kommer ind i bandemiljøet.

- **Aktive tilbud** til unge, så unge uden uddannelse og job ikke overlades til sig selv, men får mulighed for at komme ud i det virkelige liv og lære, hvad det vil sige at være på en arbejdsplads og dermed forebygge utilpasset adfærd.
- **Læse- og skrivetest og -kurser**, så unge med svage forudsætninger får mulighed for at deltage i uddannelse og job.
- **Bedre koordinering mellem myndighederne** i form af bedre dataudveksling mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning og jobcentrene, så de unge ikke ”tabes” mellem forskellige stole.
- **Projektet: High:Five.** Det landsdækkende projekt High:Five er målrettet unge i alderen 15-25 år, der kunne blive marginaliseret på grund af kriminalitet. Projektet omfatter både unge, der er i gråzonen, dvs. endnu ikke kendt for lovovertrædelser, unge, der har begået småkriminalitet, og unge, der har afsonet eller afsoner en dom. I et samarbejde mellem kommuner, andre lokale interessenter, politikredse og Direktoratet for Kriminalforsorgen og et stort antal private virksomheder skabes kontakter, der danner grundlag for, at projektets målgruppe kommer i praktik med henblik på arbejde på det ordinære arbejdsmarked eller at komme videre i uddannelsessystemet. Projektet har været i gang siden 2005 med økonomisk tilskud fra Satspuljen. Den nuværende bevilling går til og med 2011.

Regeringens ghettopakke (2011)

På Beskæftigelsesministeriets område er der afsat 20 mio. kr. fra Socialministeriets del af satspuljen for 2011 til at oprette jobcenterafdelinger i ghettoområder som led i regeringens ghettostrategi. Herved kan hjælpen komme tættere på dem, som har behovet, og dermed også medvirke til at forebygge utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge mennesker under 30 år.”

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende om virkningen af de iværksatte initiativer:

”Det kan oplyses, at der ikke er foretaget en særskilt vurderinger af effekterne af indførelse af *virksomhedspraktik til særlig udsatte unge under 18 år.*”

I forhold til initiativerne i *ungeaftalen fra 2009 om ”Flere unge i uddannelse og job”* er de fleste initiativer først blevet implementeret i 2010, og der foreligger ingen særskilte vurderinger af initiativerne.

I forhold til *projektet High:Five* er der i perioden 2006 til 2009 blevet iværksat 407 virksomhedsforløb for unge, dvs. virksomhedspraktik, job med løntilskud, ordinær ansættelse og lære-/elevplads. I 2010 var 92 unge blevet matchet med en virksomhed.”

Skatteministeriet har oplyst følgende:

”SKAT har i en lang årrække haft et samarbejde med politiet om bekæmpelse af rockerkriminalitet.

Samarbejdet har overvejende været forankret lokalt, således at SKATs lokale enheder for økonomisk kriminalitet har samarbejdet med de politikredse, som hørte til regionens område. Derudover blev politiets monitoring af rockere stillet til SKATs rådighed, og der blev løbende foretaget visiteringer og prioritering af indsatsen. SKAT har udviklet indsatsen internt ved at udvalgte medarbejdere mødtes og udvekslede erfaringer.

Overordnet aftalte man, at SKAT fik en medarbejder udstationeret i NEC, og dette har været en succes. Det har bidraget til, at politiet har fået kendskab til, hvilke informationer SKAT ligger inde med, og som kan bidrage til at give et samlet billede af personernes økonomi. SKAT har også på denne måde fået mulighed for at pege på personer, som man burde prioritere ud fra økonomiske vurderinger, og ikke alene anden kriminalitet.

SKAT, kommunerne og politiet har mange steder været involveret i samarbejdet for at få koordineret indsatsen.

Indsatsen har bevirket, at samarbejdet mellem politiet og SKAT gradvis er blevet bedre, fordi kendskabet til hinandens arbejdsmetoder og lovgivning er blevet større.

Resultatet af indsatsen i denne periode er, at en række rockere har fået stoppet deres aktiviteter med at drive virksomheder, som ikke har været registreret hos SKAT.

Et antal rockere er blevet dømt for moms- og skattesvig.

I forbindelse med finansloven for 2010 fik SKAT en særskilt bevilning til etablering af en særlig bandenhed, der i et tæt samarbejde med politiet skal yde en særlig indsats mod rocker- og bandekriminaliteten. SKATs indsats sker især ved anvendelsen af den såkaldte Al Capone-metode, hvor rocker- og bandemedlemmernes økonomiske forhold undersøges. Indsatsen er ikke specielt prioriteret efter alderskriterier eller lign., men ud fra risiko og væsentlighed i samarbejde med politiet.

Samarbejdet med politiet udbygges yderligere ved, at SKAT har udstationeret medarbejdere i 3 politikredse, hvor der er mange bandemedlemmer. Herudover har SKAT øget specialiseringen på dette område ved at samle medarbejderne på færre lokaliteter, så man bedre kan vidensdele.

SKATs bandeenhed har i 2010 deltaget i et tværministerielt samarbejde vedrørende udarbejdelse af exit-program for rocker- og bandemedlemmer. Endvidere har SKATs bandeenhed deltaget i en række seminarer arrangeret af politiet om kulturforståelse i relation til især banderne. Formålet med disse seminarer er at skabe en øget viden om normer, adfærd mv. til brug for tilrettelæggelsen af bandeenhedens indsats.

Endelig deltager SKAT i det under Justitsministeriets ledelse nedsatte tværministerielle udvalg til koordinering af bandeindsatsen.”

Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst, at der ikke på Økonomi- og Erhvervsministeriets område er iværksat initiativer af den her omhandlede slags.

For så vidt angår Justitsministeriets område kan følgende oplyses:

Ungdomskommissionen

Regeringen nedsatte i december 2007 en kommission, der bl.a. fik til opgave at foretage en samlet gennemgang af indsatsen mod ungdomskriminalitet og på grundlag heraf komme med en indstilling om, hvordan indsatsen kan styrkes med henblik på at gøre den så målrettet og virkningsfuld som mulig (Ungdomskommissionen).

Ungdomskommissionen afgav i september 2009 betænkning nr. 1508 om indsatsen mod ungdomskriminalitet.

I forbindelse med Ungdomskommissionens betænkning blev det besluttet at foretage en ny effektevaluering af ungdomssanktionen med henblik på at se, om tilbagefaldsrisikoen er mindsket set i forhold til en tidligere evaluering fra 2009. Den nye evaluering vil blive foretaget af Justitsministeriets Forskningskontor og forventes at være færdig i løbet af 2013.

Regeringsudspillet

Regeringen fremlagde i oktober 2009 – bl.a. på baggrund af Ungdomskommissionens betænkning nr. 1508 om indsatsen mod ungdomskriminalitet – udspillet ”Mere konsekvens, opfølgning og omsorg – en markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet”. Formålet med udspillet var et ønske fra regeringen om at bekæmpe ungdomskriminalitet mere aktivt, både for at sikre samfundet mod vold, tyveri og anden kriminalitet og for at give de unge en hjælpende hånd til en bedre fremtid.

I udspillet indgår en lang række kriminalpræventive tiltag samt en række tiltag, der sigter mod en mere konsekvent reaktion over for unge, der begår kriminalitet. Udspillet vedrører – som det også fremgår af Socialministeriets udtalelse ovenfor – tiltag på både Justitsministeriets og Socialministeriets område.

På Justitsministeriets område er der bl.a. truffet beslutning om at gennemføre følgende initiativer:

- Etablering af ungesamråd i samtlige politikredse.
- Etablering af en ordning, hvor der ved byretterne udpeges et antal dommere, der som deres primære arbejdsområde skal varetage straffesager og andre relevante sager mod unge under 18 år.
- En styrket indsats i perioden i varetægt eller varetægtssurrogat ved at foretage de nødvendige undersøgelser og udredninger af de unge bl.a. med det formål at sikre, at indsatsen for at få de unge på ret køl igen kan målrettes så hurtigt som muligt.
- En styrket uddannelsesindsats i Kriminalforsorgens institutioner, således at alle unge efter behov får tilbud om skolegang til og med 10. klasse.
- Justitsministeriets Forskningskontor gennemfører et forskningsprojekt vedrørende grundlaget for rekruttering af børn og unge til kriminelle bander.

Regeringsudspillet er fortsat ved at blive implementeret, og Justitsministeriet kan derfor på nuværende tidspunkt ikke sige noget om virkningerne af initiativerne.

Vedrørende det omtalte forskningsprojekt om rekruttering kan Justitsministeriet oplyse, at der er afgivet en delrapport i juni 2011, og at der forventes afgivet yderligere en rapport om projektet i 2012. Delrapporten (Første led i fødekæden? – En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper) er tilgængelig via Justitsministeriets hjemmeside www.justitsministeriet.dk.

Justitsministeriets Forskningskontor vil endvidere foretage en evaluering af de nyoprettede ungesamråd. Evalueringen forventes afsluttet i 2013.

Konferencen ”Bryd fødekæden til banderne”

Justitsministeriet holdt den 29. januar 2010 konferencen ”Bryd fødekæden til banderne” med det formål at drøfte, hvordan rekrutteringen til bande- og rockergrupperne kan bremses. Målgruppen for konferencen,

der havde mere end 400 deltagere, var de praktikere, som beskæftiger sig med børn og unge i hverdagen og dermed har indsigt i, hvordan myndighedernes samlede og koordinerede indsats tilrettelægges.

De data, der blev indsamlet under konferencens workshopper mv., inddrages bl.a. i det ovenfor nævnte forskningsprojekt om grundlaget for rekruttering af børn og unge til bande- og rockergrupper samt i arbejdet i det tværministerielle udvalg til koordinering af indsatsen mod bande- og rockerkriminalitet.

Hæftelse for børns erstatningsansvar

Den 1. juli 2009 trådte en ny lov om hæftelse for børns erstatningsansvar i kraft. Loven bygger på en udtalelse fra Ungdomskommissionen.

Efter loven hæfter den, der har forældremyndighed over et hjemmeboende barn, med indtil 7.500 kr. for skader, som barnet er erstatningsansvarlig for. Formålet med loven er at øge forældres tilskyndelse til aktivt at påtage sig et ansvar for, at deres børn ikke begår lovovertrædelser og forvolder skader. Hæftelsesansvaret tager således sigte på generelt at motivere forældre til at fokusere mere på rollen som opdrager og for opdragelsens betydning for børnenes trivsel og velfærd.

Der er ikke lavet en særskilt evaluering af virkningen af loven.

Politiindsatsen over for utilpassede unge

Rigspolitiet udarbejdede i 2000 en strategi om intensivt tilsyn med utilpassede unge, der giver anledning til uro og utryghed i lokalområder. Strategien tager sigte på at sikre, at indsatsen foregår efter samme overordnede principper i hele landet, idet der ved udmøntningen samtidig bør tages hensyn til lokale forhold. Der lægges med strategien bl.a. vægt på identificering af de utilpassede unge, hurtig iværksættelse af SSP-indsats mv. og en intensiv politimæssig indsats, hvor politiet er synligt for de utilpassede unge. Indsatsen på området blev yderligere styrket i 2005, hvor politiet – som led i en styrket indsats mod bandekriminalitet – foretog en række justeringer og tilpasninger af den hidtidige indsats, der f.eks. blev iværksat en opsøgende indsats i forhold til de utilpassede unge og deres forældre.

Der er ikke lavet en særskilt evaluering af indsatsen.

Afsoning af straf på bopælen med elektronisk fodlænke

Siden 2005 har det været muligt for personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, under visse betingelser at afsone straffen på bopælen med elektronisk fodlænke. I 2006 blev ordningen udvidet til også at omfatte alle personer, der på gerningstidspunktet var under 25 år, og som idømmes fængselsstraf i indtil 3 måneder – uanset karakteren af lovovertrædelsen. Forslaget var et led i regeringens samlede indsats mod ungdomskriminalitet og havde det forebyggende sigte at åbne mulighed for, at unge, som skønnes egnede til at afsone på bopælen, kan passe deres job eller uddannelse fuldt ud, mens de afsone den idømte straf. Herved forbedres den pågældendes muligheder for på længere sigt at opnå en varig tilknytning til arbejdsmarkedet, og det vil generelt kunne medvirke til at mindske risikoen for tilbagefald til kriminalitet.

I forbindelse med udvidelsen af ordningen i 2006 blev det forudsat, at Kriminalforsorgens valg af afsoningsform for personer under 18 år skal ske i samarbejde med de sociale myndigheder. Justitsministeriets Forskningskontor har i december 2007 afsluttet en evaluering vedrørende dette samarbejde. Evalueringen (Evaluering af fodlænkeordningen: Samarbejdet mellem myndighederne) er tilgængelig via Justitsministeriets hjemmeside.

Fodlænkeordningen er siden 2006 blevet udvidet yderligere i 2008 og 2010, således at ordningen i dag omfatter alle personer, der idømmes fængselsstraf i indtil 5 måneder (dog undtaget visse personer, der dømmes for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer).

Justitsministeriets Forskningskontor har i januar 2009 afsluttet en forløbsanalyse vedrørende afsoning i hjemmet med elektronisk fodlænke. Forløbsanalysen (Rapport om fodlænkeforløbet) er tilgængelig via Justitsministeriets hjemmeside.

Forskningskontoret arbejder endvidere i øjeblikket på en evaluering, der vil kunne belyse, om fodlænkeordningen har større kriminalitetsforebyggende virkning for unge op til 25 år end afsoning i fængsel. Evalueringen forventes afsluttet i sommeren 2011.

Regeringens indsats mod bande- og rockerkriminalitet

Regeringens indsats mod bande- og rockerkriminalitet består af et stort antal lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Justitsministeriet oversendte den 5. juli 2010 en samlet statusrapport for regeringens ind-

sats på området til Folketinget. Rapporten vedlægges til orientering. Regeringens indsats på området er som udgangspunkt ikke begrænset til at rette sig mod enkelte aldersgrupper, men en række af de initiativer, der er beskrevet i rapporten, er imidlertid også beskrevet ovenfor.

For så vidt angår virkningerne af indsatsen på bande- og rockerområdet kan der henvises til Rigspolitiets årsrapport 2010 på bande- og rockerområdet, som ved brev af 3. marts 2011 er oversendt til Folketingets Retsudvalg (bilag nr. 302 (2010-11 – Alm.del)).

Regeringen har i øvrigt netop offentliggjort en rammemodel for exitprogrammer til bande- og rockermedlemmer, der ønsker at forlade det kriminelle miljø. Et centralt element i rammemodellen er at styrke myndighedsarbejdet med henblik på at hjælpe bande- og rockermedlemmer, der er motiveret til at komme ud af miljøet og at leve et liv uden kriminalitet.

Justitsministeriet har endvidere indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende om initiativer til forebyggelse af utilpasset adfærd og kriminalitet blandt unge:

”Der findes en række forskellige tilbud til dømte om bl.a. behandling og deltagelse i programmer, der har til formål at ændre utilpasset adfærd og dermed forebygge tilbagefald til kriminalitet.

Der er som udgangspunkt ikke forskel på Kriminalforsorgens tilbud til voksne over og under 30 år, og de fleste af tilbuddene vil kunne benyttes af både de helt unge og af ældre indsatte.

Navnlig i forhold til dømte på 14-17 år gøres der imidlertid en særlig indsats for at undgå, at de begår ny kriminalitet.

1. Dømte på 14-17 år, som skal udstå en frihedsstraf, anbringes som hovedregel ikke i fængsel eller arresthus, men derimod i en af Kriminalforsorgens pensioner eller i en social institution uden for Kriminalforsorgens regi, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod dette, jf. straffuldbyrdslovens § 78, stk. 2.

For det lille antal 14-17 årige, som skal udstå frihedsstraf i fængsel, er udgangspunktet, at de placeres i åbent fængsel. Siden starten af 2009 er unge, der skal udstå en straf i åbent fængsel, blevet placeret på en særlig afdeling for unge i Statsfængslet i Jyderup, hvor der er tilknyttet særligt uddannet personale med socialpædagogisk eller lignende baggrund.

Unge 14-17 årige, der skal afsone i lukket regi, anbringes fortrinsvis i en særlig afdeling i Statsfængslet i Ringe. Unge over 17 år

med et særligt behandlingsbehov, som ikke skønnes at ville dominere de yngre, kan efter en konkret vurdering også anbringes på afdelingen. Målet for denne ungeafdeling i Statsfængslet i Ringe er at sikre en hensigtsmæssig og ordentlig afsoning for den lille gruppe unge, som ikke kan rummes andre steder. Desuden er målet at yde en individuel pædagogisk indsats, i det omfang det er muligt under de givne forhold og tidsmæssige rammer.

14-17 årige varetægtsfængslede fra Københavnsområdet, som ikke kan anbringes i varetægtsurrogat, placeres på en afdeling på Vestre Fængsel, hvor de er skærmet i forhold til ældre indsatte, og hvor der er tilknyttet særligt personale.

Ved placeringen af 14-17 årige varetægtsarrestanter i provinsen skal der bl.a. tages hensyn til institutionens aktuelle belægssammensætning og mulighederne for at iværksætte særlige behandlingsprogrammer.

I bekendtgørelse nr. 792 af 25. juni 2010 om behandlingen af 14-17 årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, er der fastsat regler, som skal sikre, at de unge beskyttes mod uheldig påvirkning fra voksne. Efter bekendtgørelsen gælder det endvidere generelt, at hvis en institution modtager en 14-17 årig varetægtsarrestant eller domfældt, skal man snarest muligt søge at etablere et særligt behandlingsprogram for den pågældende f.eks. i form af undervisnings- eller aktiveringstilbud.

Om andre initiativer for at forebygge utilpasset adfærd blandt 14-17 årige kan det nævnes, at Kriminalforsorgen som følge af regeringens ungeudspil fra 2009 formelt er blevet knyttet til SSP-samarbejdet, hvor socialforvaltningen, skolen, politiet og Kriminalforsorgen i fællesskab arbejder på at forebygge kriminalitet blandt børn og unge.

En følge af ungeudspillet er endvidere, at der gennemføres screeninger af alle unge 14-17 årige i Kriminalforsorgens institutioner med henblik på at afdække psykiatriske problemer, og at der skal ske en styrkelse af uddannelses- og udslusningsindsatsen i forhold til denne gruppe. Derudover er der afsat midler til en udvidelse af de eksisterende behandlingstilbud i Kriminalforsorgen for de 14-17 årige varetægtsfængslede, som har et misbrug.

Unge indsatte op til 25 år – og i særlige tilfælde ældre – kan efter en konkret vurdering få tilbudt en mentor, der kan fungere som positiv rollemodel og dermed understøtte positive forandringer i den unges liv. Mentoren kan f.eks. hjælpe den unge til at strukturere sin hverdag bedre, påbegynde uddannelse, komme i beskæftigelse, opbygge sunde interesser og i det hele taget tage ansvar for sit liv.

2. Kriminalforsorgen har herudover – som nævnt – en række tilbud, som ikke retter sig til bestemte aldersgrupper, men som har til hensigt at forebygge tilbagefald til ny kriminalitet.

I den forbindelse kan f.eks. nævnes undervisningen i fængslerne, som spiller en vigtig og positiv rolle generelt i forhold til unge indsatte med få ressourcer, men også navnlig i forhold til de 14-17 årige. Kriminalforsorgen har særligt fokus på at motivere unge til at uddanne sig under afsoningen. Med henblik på styrkelse af uddannelsesindsatsen i fængslerne arbejder flere fængsler efter den såkaldte VOKS-model, hvor fængslet i samarbejde med de lokale erhvervsskoler tilbyder erhvervsrettet uddannelse. Projektet har indtil nu vist nogle rigtig gode resultater.

Behandling for eventuelle misbrugsproblemer er ligeledes af væsentlig betydning for at kunne leve en kriminalitetsfri tilværelse, og siden 2005 har der i Kriminalforsorgen været en behandlingsgaranti for indsatte, der har et alkoholmisbrug. Garantien blev i 2007 udvidet til også at gælde indsatte, der har et stofmisbrug. Behandlingsgarantien betyder, at indsatte, der ønsker at komme i behandling, skal have tilbudt og fået iværksat en relevant og målrettet behandling inden for 14 dage. For stofmisbrugernes vedkommende gælder garantien afsonere, der har mindst 3 måneders afsoning tilbage på ansøgningstidspunktet, mens garantien for alkoholmisbrugere gælder alle indsatte.

På alle fængsler er der derudover mulighed for, at de indsatte kan deltage i adfærds-korrigerende programvirksomhed. De programmer, der tilbydes, er Det Kognitive Færdighedsprogram, Booster, Anger Management, Nye Veje og Voldsforebyggende Program (VFP). Enkelte pensioner og afdelinger af Kriminalforsorgen i Frihed tilbyder ligeledes sådan programvirksomhed.

3. Ud over de generelle tilbud om behandling mv. har en række institutioner i Kriminalforsorgen lokalt forankrede tilbud til forskellige målgrupper. Eksempelvis er der sundhedsprojekter med fokus på sund kost og aktiv fritid i enkelte fængsler, og nogle pensioner har et særligt tilbud til 14-17 årige, hvor der lægges vægt på praktisk arbejdsstræning, idræt og ADL-træning (træning i almindelig daglig livsførelse).

4. Indsatte med tilknytning til bande- og rockermiljøet udgør en særlig vanskelig gruppe i forhold til resocialisering. Det kræver således en målrettet og samlet indsats fra de involverede myndigheder at påvirke denne gruppe til at leve et liv uden kriminalitet. Både politiet, Kriminalforsorgen og kommunerne oplever imidlertid, at der er personer med tilknytning til bande- og rockermiljøet, som er motiverede for at komme ud af miljøet, og som har brug for særlig hjælp og støtte i den forbindelse.

Kriminalforsorgen har ikke hidtil kunnet tilbyde egentlige exit-programmer eller tiltag rettet specifikt mod personer med tilknytning til bande- og rockermiljøet, hverken under afsoning eller under udslusningen.

Kriminalforsorgen fik imidlertid ved satspuljeforhandlingerne i 2010 i alt 4 mio. kr. til i 2011 at udvikle og afprøve et særligt pilotprojekt med henblik på at hjælpe indsatte i fængslerne ud af bandemiljøet. Projektet har været under planlægning siden 1. januar 2011 og forventes at løbe til udgangen af 2012.

I planlægningsfasen har der været indhentet viden og erfaringer – såvel internationalt som nationalt – om, hvad et bande-exit-program bør indeholde.

Sideløbende hermed er der arbejdet med de sikkerhedsmæssige aspekter i forbindelse med bande-exit, herunder med en beskrivelse af hvilke personer der reelt kan profitere af et exit-program, og hvordan man sikrer, at det er de reelt motiverede, der omfattes af programmet.

Kriminalforsorgen er ligeledes i gang med at udvikle selve pilotprojekterne, og der er indgået aftaler med de relevante fagpersoner, som har den nødvendige viden og fremadrettet skal arbejde med projektet.

Pilotprojektet kommer til at indeholde to delprojekter.

Den ene del drejer sig om opbygningen af et korps af særligt uddannede coaches, der kan arbejde individuelt og intensivt med dem, der ønsker at udtræde af bandemiljøerne, og hvor der er foretaget en grundig vurdering af, hvorvidt ønsket er oprigtigt. Indsatsen vil blive påbegyndt under afsoning og vil fortsætte efter løsladelsen. Indsatsen vil blandt andet fokusere på netværksopbygning og tilknytning til arbejdsmarkedet/uddannelse. Der vil også blive fokuseret på de uhyre vanskelige personlige og psykologiske konsekvenser, det kan have for den enkelte at udtræde af miljøerne. Denne individuelle indsats er specielt vigtig over for de personer, der af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan sidde sammen med andre indsatte, og som har svært ved at gøre brug af de tilbud, som Kriminalforsorgen giver de øvrige indsatte i forbindelse med deres resocialisering.

Et forløb inden for dette projekt blev igangsat pr. 1. januar i år med henblik på at bruge erfaringerne fra dette i planlægningsfasen. Et andet konkret forløb forventes igangsat snarest.

Der vil som den anden del blive udviklet og afprøvet grupperelaterede delprojekter på et til to lukkede fængsler. Udviklingen af disse er i gang, og Direktoratet for Kriminalforsorgen har siden årsskiftet

i samarbejde med de involverede institutioner arbejdet på den konkrete udformning af tilbuddet.

Pilotprojektets to delprojekter bliver udviklet, så det har sammenhæng med den nationale ramme-model for exit-programmer, der kom i april måned. Dette sker for at sikre sammenhæng med andre vigtige aktører på området, og de indsatser de skal igangsætte. Der er allerede etableret samarbejde med andre aktører, herunder kommuner og politi (særligt Rigspolitiet).

I forhold til kommunerne har der særligt været fokus på samarbejdet med Københavns Kommune for at inddrage deres erfaringer med det exit-program, der kører i dette regi.”

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst følgende om virkningen af de iværksatte initiativer:

Som indledningsvist nævnt er der som udgangspunkt ikke forskel på Kriminalforsorgens tilbud til voksne over og under 30 år, hvorimod der gøres en særlig indsats i forhold til unge på 14-17 år.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil på baggrund heraf redegøre for nogle evalueringer og undersøgelser, der ikke kun omhandler de helt unge, men også voksne dømte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er i færd med at evaluere *ungeafdelingen i Jyderup*. Evalueringen omhandler ungeafdelingens arbejde med de unges uddannelsesplaner, sociale kompetencer og netværk. Evalueringen forventes færdig i løbet af 2012.

Indsatsen på den særlige ungeafdeling i Statsfængslet i Ringe blev evalueret eksternt i 2006. Rapporten pegede bl.a. på, at målsætningen for det pædagogiske arbejde og samarbejdet mellem betjente og pædagoger kunne forbedres. Kriminalforsorgen har siden arbejdet videre med disse udviklingspunkter.

Kontraktafdelingen i Statsfængslet i Ringe tilbyder unge afsonere op til 29 år med stofmisbrugsproblemer et program, hvor de gennem en social og terapeutisk tilgang får mulighed for at ændre en stofmisbrugeridentitet til en identitet som almindelig borger. Afdelingen blev i 2008 akkrediteret af Kriminalforsorgens akkrediteringspanel, som fandt, at afdelingen lever op til standarderne for god og effektiv behandling.

I 2002 evaluerede Aalborg Universitet i samarbejde med Direktoratet for Kriminalforsorgen *mentorordningen*. Evalueringen byggede på interview med unge, mentorer og KiF-medarbejdere, der var involveret i mentorordningen. Rapporten konkluderede bl.a., at mentorerne har formået at fungere som rollemodeller, som de unge kan identificere sig med, og at mentorerne i flere tilfælde har været i

stand til at hjælpe unge med at skabe forudsætningerne for en kriminalitetsfri tilværelse.

Peter Koudahl fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Århus Universitet, har gennemført en række *undersøgelser og evalueringer af fængselsundervisningen* som et led i at udvikle og forbedre undervisningen.

I 2007 foretog Peter Koudahl en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige personer over 18 år, der den 9. januar 2007 var indsat i de danske fængsler og arresthuse, eller som boede på en af Kriminalforsorgens pensioner. Der er ikke et direkte fokus på unge indsatte i undersøgelsen, men 21 pct. af respondentgruppen var 18-24 år og 32 pct. var 25-34 år.

Spørgeskemaundersøgelsen viste bl.a., at 20 pct. af de indsatte deltog i undervisning/uddannelse under afsoning, og at de indsatte har forskellige motiver for deltagelse i uddannelse.

I en undersøgelse af Peter Koudahl offentliggjort i 2010, som tager afsæt i undersøgelsen fra 2007, konkluderedes bl.a., at de indsatte overvejende er tilfredse med fængslets lærere og med deres arbejde, at der er et udækket uddannelsesbehov på fængslernes skoler, og at undervisningen i arresthusene vurderes som værende meget værdifuld i forhold til at overkomme den usikre og psykisk belastende tid, en varetægtsfængsling kan være.

Som et led i at styrke uddannelsesindsatsen i fængslerne arbejder flere fængsler efter den såkaldte *VOKS-model*. VOKS blev opstartet i Statsfængslet Møgelkær i 2007 og blev et år efter evalueret af Peter Koudahl. Evalueringen konkluderede bl.a., at VOKS-modellen medvirker til, at flere indsatte tager en uddannelse under afsoning, at de indsatte kommer til at tro på, at de kan leve en kriminalitetsfri tilværelse efter endt afsoning, og at der fortsat er behov for at sikre, at vejledningsindsatsen rettes mod alle indsatte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen foretog i løbet af sommeren 2010 en evaluering af et *screeningsprojekt i forhold til psykisk syge* på Københavns Fængsler og arresthusene i Odense og Århus. Evalueringen viste, at der deltog langt færre varetægtsarrestanter i screeningsprojektet i arresthusene i Odense og Århus end forventet. Som følge heraf blev det i sensommeren 2010 besluttet at nedlægge screeningsprojektet i disse arresthuse og i stedet samle projektet på Københavns Fængsler, hvor det var muligt at øge antallet af deltagere i projektet og optimere anvendelsen af ressourcerne.

Siden 2007 har Kriminalforsorgen haft behandlingsgaranti for både alkohol- og stofmisbrugere. Opfyldelsen af behandlingsgarantien monitoreres løbende. En opgørelse fra oktober 2010 viser, at behandlingsgarantien overholdes i ni ud af ti tilfælde. I de tilfælde,

hvor fristen på 14 dage er overskredet, er behandlingen blevet iværksat ganske kort tid derefter.

Behandlingstilbud i Kriminalforsorgens institutioner er siden 2005 blevet kvalitetssikret via en omfattende *akkrediteringsproces*. Akkreditering af behandlingen udføres af et eksternt ekspertpanel, der vurderer, om de enkelte tilbud lever op til standarderne for god behandling. Ved udgangen af januar 2011 er 10 ud af 15 behandlingstilbud fuldt akkrediterede, mens akkrediteringsprocessen er igangsat for de resterende behandlingstilbud. Dele af programvirksomheden, Det Kognitive Færdighedsprogram og Anger Management, blev akkrediteret i 2005.”

Justitsministeriet kan endvidere for initiativer og indsatser på ungeområdet fra 2007 og fremefter henvise til bilag nr. 324 fra Uddannelsesudvalget (2009-10 – Alm. del).